

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY, PATAN

EFFECTIVE FROM JUNE 2024-25 UNDER NEP

PROGRAMME CODE : ARTUG101

COURSE CODE :AR23SECGUJ406A

SEMESTER : 04

COURSE NAME :વ્યવહારભાષા - ૪

Total Credits : 02 (02 Period/Week)	Theory	External -25 Marks
		Internal -25 Marks

પાઠ્યક્રમના હેતુઓ : વિદ્યાર્થીઓ-

- સમજશક્તિ અને લેખનકૌશલ વિકસાવે.
- મૌલિક રીતે વિચારતા,લખતા થાય.
- ભાષા સજ્જતા વધારે.

અ.નં.	એકમ		ક્રેડિટ	કલાક
1	1	ગદ્યખંડનું વિવરણ (મૂળ ગદ્યખંડમાંના વિચારોને વિદ્યાર્થીએ વિસ્તારપૂર્વક રજૂ કરવાના રહેશે. એકબીજાના વિકલ્પે પ્રશ્ન પુછાશે.) (૧૦ ગુણ)	2	અઠવાડિક બે કલાક
2	2	વર્ણભેદે અર્થભેદ (૦૮ ગુણ) (નિયત કરેલા શબ્દોમાંથી સાત પુછાશે. ચારના જવાબ લખવાના રહેશે.)		
3	3	કહેવતો (જુઓ,પરિશિષ્ટ)(૦૭ ગુણ) (નિયત કરેલ કહેવતોમાંથી દસ પુછાશે. સાતના જવાબ લખવાના રહેશે.)		

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. સાહિત્યાચન: બાબુ દાવલપુરા
૨. ગુજરાતી લેખન : નિયતિ અંતાણી
૩. સાહિત્યનો આસ્વાદ : મણિલાલ હ.પટેલ
૪. ગુજરાતીનું વિષયવસ્તુ : પ્રિ.નટુભાઈ રાવલ
૫. વ્યવહારભાષા,અરજીલેખન અને પત્રલેખન : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. રૂઢિપ્રયોગો, કહેવતો અને છંદ - અલંકાર : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

કહેવતો

૧.	અક્કરમીનો પડિયો કાણો.	-	કમનસીબ વ્યક્તિને દુઃખ ને દુઃખ જ હોય.
૨.	અધૂરો ઘડો છલકાય.	-	અલ્પજ્ઞાની જ વિદ્વાનો ડોળ કરે.
૩.	આડે લાકડે આડો વાઢ.(વેહ, વહેર)-	-	ખરાબ માણસો સાથે ખરાબ જ વર્તાવ હોવો ઘટે.
૪.	આપ ભલા તો જગ ભલા.	-	ભલા સાથે સૌ ભલું.
૫.	આંગળી પકડી પહોંચો કરડવો.	-	સહેજ છૂટ કે પ્રવેશ મળતાં સંપૂર્ણ છૂટ કે પ્રવેશ મેળવવા.
૬.	ઊંટનાં અઢારે વાંકાં.	-	દોષનો ભંડાર.
૭.	એક પંથ ને દો કાજ.	-	એક કામ કરતાં બે કામ થાય.
૮.	એક મ્યાનમાં બે તલવાર ન સમાય.	-	બંને સમર્થો એક જ સ્થાને ન રહી શકે.
૯.	કજિયાનું મૂળ હાંસી ને રોગનું મૂળ ખાંસી.	-	મશ્કરીમાંથી કજિયો થાય ને ઉધરણમાંથી રોગ થાય.
૧૦.	કજિયાનું મોં કાળું.	-	કંકાસથી દૂર રહેવું સારું.
૧૧.	કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય.	-	થોડું થોડું કરતાં મોટું કામ પણ પાર પડે.
૧૨.	કોલસાની દલાલીમાં હાથ કાળા.	-	દુર્જને સાથે કામ પડવાથી કલંક લાગે છે.
૧૩.	ક્યાં રાજા ભોજ ને ક્યાં ગાંગો તેલી?	-	બંનેના ગુણો વચ્ચે સહેજ પણ તુલના ન થઈ શકે.
૧૪.	ખાડો ખોડે તે પડે.	-	કરે તેવું પામે.
૧૫.	ગરજ સરી એટલે વેદ વેરી.	-	સ્વાર્થ પૂરો થતાં સંબંધ છૂટે.
૧૬.	ગાજ્યા મેઘ વરસે નહી.	-	બોલે તે કરે નહિ.
૧૭.	ઘર ફૂટ્યે ઘર જાય.	-	અંદર અંદર મતભેદ પડતાં શત્રુ ફાવે.
૧૮.	ઘરડાં ગાડાં વાળે.	-	અનુભવીઓની સલાહ ખરે ટાણે ખપ લાગે.
૧૯.	ઘરકી મુરઘી દાલ બરાબર.	-	ઘરની વસ્તુની કોઈ કદર કરતું નથી.
૨૦.	ઘર વેચીને તીરથ કરવું.	-	સારી વસ્તુ વેચી ખરાબ વસ્તુ લેવી.
૨૧.	ઘી ઢળ્યું તો ખીચડીમાં.	-	પોતાને જ લાભ થવો.
૨૨.	ચડંજા બેટા શૂળી પર.	-	વહાલ દેખાડીને કાસળ કાઢવું.
૨૩.	ચોર કોટવાળને દંડે.	-	શઠ માણસ ન્યાયની વાત કરે.
૨૪.	છછુંદરીના છયે સરખાં.	-	કોઈમાં વિશેષ ગુણ નહિ.
૨૫.	છાણના દેવને કપાસિયાની આંખ.	-	યોગ્યતા મુજબ સત્કાર કરવો.
૨૬.	જર ચાહ્ય સો કર.	-	પૈસાથી બધું થાય.
૨૭.	જર, જમીન, ને જોરુ એ ત્રણે. કજિયાનાં છોરુ.	-	પૈસો, જમીન, ને સ્ત્રી કજિયાનાં કારણ.

૨૮.	જેવી દષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ.	-	જેવા પોતે તેવા બીજા.
૨૯.	જે મોઢે પાન ચાવ્યાં તે મોઢે કોયલા કેમ ચવાય ?	-	એકવાર વચન આપ્યું તે કેમ ઉથાપાય ?
૩૦.	જ્યાં સુધી શ્વાસ ત્યાં સુધી આશ.	-	મૃત્યુ લગી આશા ન છૂટે.
૩૧.	ઝાઝી કીડીઓ સાપને તાણે.	-	ઓછા બળવાન પણ વધારે માણસો વધારે બળવાનને પણ હંફાવે.
૩૨.	ટકે શેર ભાજી; ટકે શેર ખાજાં.	-	સારું નરસું સૌ સરખું.
૩૩.	ડાંગે માર્યા પાણી જુદાં ન પડે.	-	એકસંપમાં ઝટ કુસંપ ન કરાવી શકાય.
૩૪.	ડૂબતો માણસ તરણું ઝાલે.	-	શ્વાસ ત્યાં સુધી આશ.
૩૫.	ઢમ ઢોલ માંહે પોલ.	-	બહારથી સારું પણ અંદરથી ખરાબ.
૩૬.	તેજીને ટકોર ને ગધેડાને ડફણાં.	-	બુદ્ધિશાળી તો અણસારામાં જ સમજે; મૂરખ જોડે જ લમણાઝીક કરવી પડે.
૩૭.	તેલ જુઓ તેલની ધાર જુઓ.	-	સંજોગો જોઈને ધીરજથી કામ કરો.
૩૮.	દૂધનો દાઝયો છાશ પણ ફૂંકી ફૂંકીને પીએ.	-	એકવાર કડવો અનુભવ થયા પછી ભય ન હોય ત્યાં પણ ભય દેખાય.
૩૯.	ધોબીનો કૂતરો નહિ ઘરનો કે નહિ ઘાટનો.	-	બેય પક્ષને પ્રસન્ન રાખવા મથનાર નિષ્ફળ જાય છે.
૪૦.	ધોળું એટલું દૂધ નહિ.	-	બહારથી સારું તે બધેથી જ સારું ન હોય.
૪૧.	નમે તે સૌને ગમે.	-	નમ્રતા મોટો ગુણ છે.
૪૨.	નાચવું નહિ ત્યારે આંગણું વાંકું.	-	કામ કરતાં આવડે નહિ ને ખોટું બહાનું બતાવવું.
૪૩.	નાનો તોપણ રાઈનો દાણો.	-	નાનો માણસ પણ શક્તિશાળી.
૪૪.	નેવનાં પાણી મોભે ન ચડે.	-	અશક્ય શક્ય ન બને.
૪૫.	પગ જોઈને પાથરણું તાણો.	-	શક્તિ જોઈને કામ કરો.
૪૬.	પહેલું સુખ તે જાતે નર્યા.	-	તંદુરસ્તી એ પ્રથમ સુખ.
૪૭.	પાકે ઘડે કાંઠા ન ચડે.	-	અમુક વખત વીતી ગયા પછી પરિસ્થિતિ ન સુધરે.
૪૮.	પાણીમાં રહેવું ને મગર સાથે વેર.	-	જેના હાથ નીચે રહેતા હોઈએ તેની સાથે વેર બાંધવું ઠીક નહિ.
૪૯.	પારકી આશ સદા નિરાશ.	-	બીજા ઉપરનો આધાર નકામો.
૫૦.	પેટનો બળ્યો ગામ બાળે.	-	પોતાના દુઃખે સૌને દુઃખમાં નાખે.
૫૧.	બોલે તેના બોર વેચાય.	-	કલ્યા વિના કોઈ ન જાણે.
૫૨.	ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે.	-	ભાગ્ય બળવાન હોય તો બધું મળે.
૫૩.	ભાવતું હતું ને વેદે કહ્યું.	-	પોતાને ગમતું હોય ને હિતસ્વી એ જ સૂચવે.
૫૪.	ભીખનાં હાંલવાં શીકે ચડે નહિ.	-	ભીખ માગ્યે શ્રીમંત ન થવાય.
૫૫.	ભેંસ આગળ ભાગવત.	-	અણસમજીને ઉપદેશ આપવો નકામો છે.
૫૬.	મન ચંગા તો કથરોટમાં ગંગા.	-	અંતઃકરણ પવિત્ર હોય તો યાત્રા કરવાની જરૂર નથી.
૫૭.	મુખમાં રામ અને બગલમાં છૂરી.	-	દેખાવે સારો પણ દિલમાં કપટી.
૫૮.	મૂઈ ભેંસના મોટા ડોળા.	-	વસ્તુની હયાતી બાદ તેની કદર થાય.
૫૯.	મોરનાં ઈંડાંને ચીતરવાં ન પડે.	-	સાચી વસ્તુને જાહેરાતની જરૂર નથી.
૬૦.	રાત ચોડી ને વેશ ઝાઝા.	-	સમય ઓછો ને કામ વધારે.
૬૧.	લીલા વનના સૂડા ઘણા.	-	લાભ દેખાય ત્યાં ઘણા આવે.
૬૨.	વખાણી ખીચડી દાંતે વળગે.	-	વખાણીએ તે જ ખરાબ નીવડે.
૬૩.	વસુ વિના નર પશુ.	-	લક્ષ્મી વિનાના માણસની ગણના થતી નથી.